

Ан-Лиз Гробети

ВРЕМЕ НА ТИВКИ РАЗГОВОРИ

Наслов на оригиналот:
Anne-Lise Grobéty
Le Temps des mots à voix basse

МАКЕДОНИКА
лиџера

www.makedonikalitera.mk

E-mail: makedonikalitera@yahoo.com

© 2000 Editions La Joie de lire. S.A.

Правата за ова издание на македонски јазик ги има Македоника лиџера. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени и во електронски медиуми или за друг вид јавна употреба или изведба без согласност на издавачот.

Ан-Лиз Гробети

ВРЕМЕ НА ТИВКИ РАЗГОВОРИ

Превод од француски јазик

Катица Гароска Ацевска

Македонија
либѐра

Скопје 2015
МАКЕДОНИЈА

На Дениз, ѝријайџелка за навек

ВРЕМЕ НА
ТИВКИ РАЗГОВОРИ

ΠΡΒΑ ΓΛΑΒΑ

— |

| —

—
8

— |

| —

Се случуваше во една земја со совршени ритчиња и со овоштарници. Во едно спокојно гратче каде што секој со секого се поздравуваше, гледајќи се право во очи.

Се случуваше пред многу години; сè уште бев само дете и сè ми се чинеше премногу големо: татковата градина, градот, училишната зграда, фудбалското игралиште...

Имав пријател. Вистински.

Оскар.

Откај нас докај него не беше многу далеку. Речиси по должината на целиот пат можевме заедно да се враќаме од училиштето. Нè делеше само последната улица. И всушност: не за долго! Откако ќе ја изедевме ужината и ќе ги завршевме задачите, требаше само да претрчаме до крајот на градината, до височината од кошниците на татко ми, да ја прескокнеме оградата – за да ја видиме неговата куќа на другиот крај од улицата.

Мојот татко и Антон, таткото на Оскар, беа најдобри пријатели во целиот свет. Уште од детството, кога биле многу мали, како Оскар и мене.

– Пријатели за навек – велеше татко ми.

– Уште од почетокот на светот – се надоврзуваше таткото на Оскар.

– Пријатели како десетте прсти на дланката – додаваше мојот.

Чувствував дека нешто чкрипи во овие последни изјави, но бидејќи се чинеше небаре сите наоколу се согласуваат...

Смеејќи се раскажуваа дека сè правеле заедно – или речиси сè... Дури и првата љубов им била заедничка!

– Правевме стотици будалштини – се фалеше татко ми.

А јас, на времето, се прашував како успеале толку да избројат. Математика, тоа не ме интересираше. Впрочем, обично Оскар беше тој што броеше наместо мене и сè правеше да го дознам одговорот пред да биде премногу доцна. За возврат, јас дискретно му ги коригирав правописот на некои зборови или согласувањето на глаголот со подметот.

Накусо, Оскар и јас, во животот, во сè си помагавме; дури и кога игравме фудбал, кога едниот од нас ја имаше топката, ни претставуваше чест да му ја подадеме на другиот. Ние секогаш бевме солидарни, убедени дека како примерни синови го следиме гордиот пример на своите татковци: бевме повеќе од другари – вистински пријатели за навек – како нив. Нашето пријателство трае од самиот почеток на светот, а кога ќе пораснеме, ќе бидеме како десетте прсти на дланката. Како нив.

Чувствувавме дека во сè се согласуваат. Претставувајќи го пријателот, татко ми понекогаш се шегуваше:

– Тој, тој е сметководител-поет, а јас, јас сум поет-бакал.

А Антон го поправаше, најсериозно:

– Види, Хајнци, јас сум поет-сметководител, а ти бакал-поет!

Зашто, ако имаше нешто што навистина постоеше, тоа беше страста за поезијата. Страст што многу често ја придружуваа со неколку чаши вино... Понекогаш, ги слушавме често до доцна во ноќта како рецитираат возвишени строфи од нашите големи поети во сенките и во ладовината на овоштарникот. И кога дозата на алкохолот ќе беше доволно висока, ќе почнеа да ги рецитираат сопствените стихови.

Кога мојата мајка, следното утро, одоколу ќе го прекореше за нешто што го нарекуваше „вашата ноќна врева“, мојот татко се бранеше навредено (сепак, не многу гласно), велејќи дека финото мешање на доброто вино со уметноста може само да помага или дека не се видело некој некого да убие милувајќи го со стихови!

На сите им велеше дека нема да му пречи ако јас, неговиот сакан најмлад син Бенџамин, станам „само поет“.

Се разбира, во тоа време ме интересираше да знам колку зборови на една страница би требало да наредам за да станам „само поет“.

Беше многу одамна.

Со Оскар се среќавав на крајот на улицата, па одевме на училиште и се враќавме малку повеќе забавувајќи се; во саботите, бевме дел од фудбалскиот тим и игравме на една полјанка на излезот од градот, ги задевавме девојчињата како што си е редот, заедно правевме многу гаволштини. Правевме сè што се прави на таа возраст, за да пораснеме, и полека влегувавме во ерата на будалштините, одлучувајќи прва да биде крадењето шеќерно стапче од слаткарот на „Банхофштресе“.

Единствено нешто што ни се закануваше беа казните на учителот, прекорите на нашите татковци и викотниците на нашите мајки.

Ништо друго не ни се закануваше во малите мирни улочки на нашиот град, каде што секој со секого се познаваше и соседите се поздравуваа гледајќи се право во очи. Јас бев најмалиот гален син во едно обично семејство, син на татко што беше сопственик на мал дуќан во чиј излог пишуваше „Продавница за колонијална стока“, кој, откако ќе завршеше работното време, поминуваше долго време грижејќи се за пчелите во дното на нашата градина, освен ако не се сместеше под една јаболкницата со „вистинска книга“, како што велеше тој, за добро да ја истакне разликата со сето она што „залудно“ се издаваше...

Оскар и јас, излегувајќи од училиште, понекогаш правевме круг до бакалницата, каде што извесно време минувавме во задниот дел на дуќанот, малку зашеметени од разните испарувања, кои волшебено ги напаѓаа ноздрите и кои се обидувавме да ги идентификуваме, како не многу надарени експерти. Секогаш се наоѓавме на тротоарот со натечени образи од неколку слатки бонбони од темјанушка, од круша или од двојна доза желе-бонбони за мене, зашто Оскар се плашеше од дејството на желе-бонбоните и не се осмелуваше тоа да му го каже на татко ми.

Потешко беше да го поздравиме таткото на Оскар. Тој работеше во една од двете банки во градот и неговата канцеларија беше на првиот кат. Не можевме да влеземе во зградата, но се надевавме дека тој ќе ја крене главата точно кога ќе бидеме под прозорецот. Неговата подадена рака кон нас навистина не ни значеше помалку од слаткиот вкус на бонбоните!

Ништо не му се закануваше на
нашето детство сè додека не дојде
времето
на тивки разговори.

Тоа што ние, децата, не почувствувавме дека се приближува тоа време, тоа е нормално. Сè вреви во тие години од нашиот живот и гласовите на возрасните, богами, се многу поневажни од нашите задевања. Сепак, кога се обидувам да се потсетам на нешто од тоа толку далечно време, од сегашна перспектива, навистина се сеќавам на гласовите на возрасните. Тоа се гласовите што први се променија – нивната интонација, интензитетот, нагласувањето на извесни зборови и на неколку имиња, кои во разговорите сè повеќе добиваа тежина.

И, кога велаам време на тивки разговори, тоа е полувистина зашто голем број луѓе станаа многу погласни. На пример, нашиот учител многу бргу стана еден од оние што го повишија тонот. И почна да зборува некои работи за кои Оскар и јас имавме одлучено да не ги слушаме – и точка!

А мојот татко и неговиот пријател Антон веднаш им се приклучија на оние што почнаа да зборуваат потивко од порано. Нивниот голем поетски елан сè почесто беше заменуван со долги полугласни дискусии во кои јас чувствував како да лебди некаков неспокој. Од тонот на нивниот разговор насетував дека се променило нешто – но што...?

Во секој случај, требаше да си идиот да не забележиш дека тие повеќе не се смеат како порано, кога беа седнати на масата меѓу јаболкниците и стеблата сливи, и дека со своите емоции повеќе не ги тревожат ѕвездите доцна во ноќта.

Дури и вкусот на бонбоните од темјанушка не ми беше ист додека скитав по тротоарите на нашиот мал град, каде што се чинеше небаре луѓето повеќе не знаат да се поздравуваат гледајќи се право во очи.

Што се однесува на Гласот што зборуваше погласно од сите други... тој можеше да се слушне насекаде како излегува од утробата на радиото, силниот глас се пренесуваше низ воздухот преку прозорците, на плоштадите, во кафулињата, како и во киното; отсечно изговорени реченици што не кажуваа нешто важно, а во заднината толпа народ сè поголема и поголема како му одобрува со аплаудирање. А кај мене, како и кај Оскар, татко ми брзо одлучи да го исклучува радиото кога ќе почнеш да ечи Гласот. Мајка ми тивко негодуваше:

– Хајнци, остави да слушнеме...

– Ќе го слушаме кога ќе зборува нешто разумно. Сега-засега не кажува ништо добро.

Сега, кога Гласот доби толку голема важност во домо-
вите, на јавните места, па дури и во училиштето, се гледаше
насекаде како се јази по сидовите овој вид црн пајак со
своите прекршени нозе, поставен врз знамињата црвени
како крв.

Го слушнав татко ми како му се жали на таткото на
Оскар:

– Светиот индиски крст, го гледате ли ова?! Се прашувам
од каде оваа банда на простаци можеше да го пронајде ова...
Се плашам дека ова ќе ни донесе само неволји, овие нивни
приказни.

– И каков недостиг на чувство за поезија – додаваше
неговиот пријател.

– Варварски идеи, нели?

– Кога само ќе помислам: да се осмелиш да го третираш
Хајне како „дегенериран поет“!

Некој да го презира еден од нашите најголеми поети,
тоа никако не можеле да го прифатат.

Ан-Лиз Гробети
ВРЕМЕ НА ТИВКИ РАЗГОВОРИ

Издавач
МАКЕДОНИЈА
Либрера

Скопје

www.makedonikalitera.mk

E-mail: makedonikalitera@yahoo.com

Tel.: +389 (0)2 2722 820; +389 (0)2 6151 084

За издавачот
Ленче Тосева

Уредник
Нове Цветаноски

Превод од француски јазик
Катица Гароска Ацевска

Лектура
Кристина Велевска

Компјутерска подготовка за печат
Јана Ацевска

Печат
Печатница Наумовски
Скопје, 2015

Тираж 800 примероци

Голема благодарност на мојата драга пријателка Жана Делкроа
Ангеловска за помошта при разрешувањето на некои дилеми во
текот на преведувањето на оваа книга.

Преведувачката

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821.133.1(494)-93-32

ГРОБЕТИ, Ан-Лиз

Време на тивки разговори / Ан-Лиз Гробети ; превод од француски
јазик Катица Гароска Ацевска. - Скопје : Македоница литера, 2015. -
64 стр. ; 21 см

Превод на делото: *Le Temps des mots à voix basse* / Anne-Lise Grobéty. - За
авторката и за делото: стр. 59-60

ISBN 978-608-4614-78-4

I. Grobéty, Anne-Lise види Гробети, Ан-Лиз

COBISS.MK-ID 98400266

traduki

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, литературна мрежа на која припаѓаат Сојузното министерство за Европа, интеграции и надворешни работи на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеција, КултурКонтакт Австрија, Гете Институтот, Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Ресорот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, фондацијата за култура на Лихтенштајн, Министерството за култура на Албанија, Министерството за култура и информирање на Република Србија и фондацијата С. Фишер